

Нуриддин кызы А.

магистрант

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

aziko.jeenkulova@gmail.ru

МЕКТЕПКЕ ЧЕЙИНКИ БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМУНДА МЕКТЕПКЕ ЧЕЙИНКИ БАЛДАРДЫН ЖАШООСУН УЮШТУРУУ

Аннотация. Мектепке чейинки билим берүү мекемелерине барган балдар мектепке чейинки билим берүү мекемелерине барбаган курдаштарына караганда маданий, гигиеналык жана кыймыл-аракетти тез жана жакшы өздөштүрүп, физикалык өнүгүүсүнүн көрсөткүчтөрү жогору экендигин жана башкаларды көрсөттү. Макалада алардын жашоосу кандайча уюштурулганы айтылат. Балдар сырткы көрүнүшү менен гана эмес, жүрүм-туруму менен да айырмаланат: кээ бирлери кыбыраса, башкалары тынч бурчта оюнчук же китеп менен отурганды жакшы көрүшөт; кээ бирөөлөр ойногонду жакшы көрүшсө, башкалары жаратылыштын бир бурчуна тартылышат; көбү ызы-чуу, активдүү оюндарды жакшы көрүшөт, ал эми башкалары лото оюнун жактырышат. Бир бала көбүнчө чоңдорго жардам сурап кайрылса, экинчиси үч жашында «мен өзүм кыла алам!» деп баш тартат. Кээ бир балдардын жакшы көргөн эрмеги бул сүрөт тартуу болсо, башкалары ыр окуганды же бийлегенди жакшы көрүшөт. Балдар да мугалимдерине башкача мамиле жасашат: кээ бирлери дароо эле чоңдордун көңүлүн буруп, өз таасирлери менен бөлүшүп, жаңы нерсе менен мактанууга аракет кылышса, башкалары унчукпай байкап, көнүп калышат. Бирок индивидуалдык айырмачылыктарга карабастан, ошол эле курактагы балдардын көп окшоштуктары бар.

Негизги сөздөр: эрте балалык, жашоо шарты, күн тартиби, чечүүчү учур, жашоону уюштуруу.

Нуриддин кызы А.

магистрант

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

ОРГАНИЗАЦИЯ ЖИЗНИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ДОШКОЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Аннотация. Наблюдения показали, что дети, посещающие дошкольные образовательные организации, быстро и лучше овладевают культурно-гигиеническими, двигательными навыками, имеют более высокие показатели физического развития и т.д. нежели их сверстники, которые не посещают дошкольные образовательные организации. В статье раскрывается организация их жизни. Дети отличаются не только внешностью, но и поведением: одни-непоседы, а другие предпочитают сидеть с игрушкой или книгой в тихом уголке; кто-то любит играть, а других привлекает уголок природы; многие любят шумные подвижные игры, а кому-то по душе игра в лото. Один ребенок часто обращается за

помощью к взрослому, а другой уже в три года отказывается от нее, заявляя: «Я сам!» Любимое занятие одних детей- рисование, а других – декламация стихов или танцы. И к воспитателям дети относятся по-разному: одни сразу стараются привлечь внимание взрослого поделятся впечатлениями, похвалятся новинкой, другие незаметно приглядываются, привыкают. Но, несмотря на индивидуальные различия, многое объединяет детей одного возраста.

Ключевые слова: ранний возраст, условия жизни, режим, ответственный момент, организация жизни.

Nuriddin kyzy A.

master's student

Kyrgyz state university named after I. Arabaev

Bishkek c.

ORGANIZING THE LIFE OF PRESCHOOL-AGED CHILDREN IN A PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION

Abstract. Observations have shown that children attending preschool educational institutions quickly and better master cultural, hygienic, and motor skills, have higher rates of physical development, etc., than their peers who do not attend preschool educational institutions. This article examines how their lives are organized. Children differ not only in appearance but also in behavior: some are restless, while others prefer to sit with a toy or a book in a quiet corner; some love to play, while others are drawn to a natural setting; many enjoy noisy, active games, while others prefer to play lotto. One child often turns to an adult for help, while another, as early as three years old, refuses it, declaring, "I can do it myself!" Some children's favorite pastimes are drawing, while others prefer reciting poetry or dancing. Children also treat their caregivers differently: some immediately try to attract an adult's attention, share their impressions, and show off their new experience, while others quietly observe and get used to them. But despite individual differences, children of the same age have many things in common.

Keywords: early childhood, living conditions, routine, important moment, life organization.

Кенже жана мектепке чейинки курактагы баланын организми бир катар өзгөчөлүктөргө ээ. Эң негизгилеринин бири – бардык органдардын жана физиологиялык системалардын тынымсыз өсүп-өнүгүшү, ошондой эле алардын функцияларын тактоо. Бул мүнөздөмөлөр турмуштук маанилүү функциялардын толук эмес өнүгүүсү менен бирге баланын айлана-чөйрөнүн таасирине сезгичтигинин жогорулашына өбөлгө түзөт.

Мектепке чейинки билим берүү мекемесинде балдардын күнүмдүк турмушун туура уюштуруу мектепке чейинки курактагы балдардын жаш курагына ылайыктуу иш-аракеттерде позитивдүү социалдашуусуна жана ар тараптуу өнүгүүсүнө, алардын физикалык, интеллектуалдык, руханий, адеп-ахлактык, эстетикалык жана инсандык сапаттарынын, чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүнүн өнүгүшүнө, окуу үчүн өбөлгөлөрдүн өнүгүшүнө алып келет. Ошондуктан мектепке чейинки билим берүү мекемесинде балдардын күнүмдүк жашоосун уюштуруу маселеси актуалдуу болуп саналат.

Албетте, бир макалада билим берүү маселелерин толугу менен камтуу мүмкүн эмес, бирок айылдык бала бакчада иштеген тажрыйба негизинде көз карашымды сунуштоого аракет кылабыз. Айылдык балдар бакчасынын шартында тарбия иштеринин өзгөчөлүгүн

жана педагогикалык адабияттарда азыраак изилденген маселелерди эске алып, айылдык балдар бакчаларында иштеген тажрыйбабызга таянабыз.

Мисалы, айылдык бала бакчадагы балдар топторунда баарлашууну, оюн ишмердүүлүгүн, эмгекти, физикалык жана адеп-ахлактык жактан өнүгүү маселелери. Каралып жаткан маселелер түздөн-түз практикалык мааниге ээ. Чондордон балдар объектилерди колдонуу ыкмаларын, алардын максаттуу колдонулушун камсыз кылууну үйрөнүшөт. Бул баланын курчап турган объектилерге болгон мамилесин өзгөртүп, объекттер дүйнөсүндөгү багыты өзгөрөт. «Бул эмне?» деп суроонун ордуна жаңы объект менен бетмебет келгенде, бала: "Мен муну менен эмне кылсам болот?" (Д.Б. Эльконин). Объекттерге болгон кызыгуу кескин өсөт. Аларды бүктөп, ажыратып, колго же башына кийгизип, бурап, катып, таап, ж.б.у.с.

Жан Пиаже баланын интеллектуалдык өнүгүүсү эки этапта болорун көрсөтөт. 1,5 жаштан 2 жашка чейин бул сезүү-мотордук интеллект. Бул аракет аркылуу таанып билүү. 3-4 жашта экинчи этап образдарга жана кепке негизделген символикалык ой жүгүртүү мезгили башталат. Бул балдардын психикалык өнүгүүсүндө негизги орунда турган нерселер жана сүйлөө менен болгон аракеттер.

Баланын кабылдоосу өтө начар өнүккөн, бирок күнүмдүк жашоодо алар бир топ ориентациялуу көрүнөт. Багыттоо объекттерди таануу аркылуу ишке ашат. Сабактарда мисал боюнча тандоо колдонулат. Мунун баары объекттер менен өз ара аракеттенүүнү өнүктүрүү боюнча сабактардын мазмунун аныктайт. Балдардын сүйлөө жөндөмдүүлүгү өзгөчө интенсивдүү өнүгөт. Кепти өздөштүрүү - бул балдардын экинчи жана үчүнчү жылындагы негизги жетишкендик. Сүйлөө балага социалдык тажрыйбаны берүүнүн негизги каражаты болуп калат.

Жүрүм-турум маданиятын тарбиялоо адеп-ахлактык тарбиянын маанилүү бөлүгү болуп саналат. Кээ бирөөлөр тышкы жүрүм-турум маанилүү эмес деп эсептешет; негизгиси адамды чынчыл, калыс, эмгекке жөндөмдүү кылып тарбиялоо. Жашоодо өз ишин билген, сүйгөн, бирок анча тарбиялуу эмес адамдарды кезиктиребиз. Ал эми алар менен баарлашуу, иштөө жагымсыз, жүрүм-турум маданиятын өнүктүрүү адеп-ахлак маселелери менен тыгыз байланышта каралышы керек; адептүүлүктүн негиздери жашоонун алгачкы жылдарында түптөлөт. Бул маселелерди чечүү тарбиячыдан өзгөчө тактыкты жана чеберчиликти талап кылат.

“Оюн аракети баланын социалдык өнүгүүсүнүн уникалдуу куралы болуп саналат, анткени ар бир жаңы оюн чечимдерди издөөнү талап кылган жагдайларды жаратат. Оюн – социалдык тажрыйбанын эң маанилүү мектеби, социалдык ролдорду жана мамилелерди тактоого, өзгөртүүгө жана репертуарды чечүүгө көмөктөшөт”- деп макалада белгиленгендей, илимде оюн мектепке чейинки балдар үчүн алдыңкы иш болуп калды [2, 508-6].

Белгилүү болгондой, мектепке чейинки куракта жаңы билимди оюн аркылуу алуу класстык иш-чараларга караганда алда канча ийгиликтүү болот [1, 4-6].

Оюн баланын психикалык өнүгүүсүнө чоң салым кошот: фантазияны, визуалдык ой жүгүртүүсүн, эс тутумун жана инсандыгын өнүктүрөт. Жалпы ойноо аркылуу бала теңтуштар жана чондор менен баарлашууда, оюндун эрежелерин сактоодо, ролду аткарууда, оюнда өз милдеттерин аткарууда тажрыйбага ээ болот [3, 195-6].

Эмгекке тарбиялоо — мектепке чейинки билим берүү мекемесинин маанилүү милдеттеринин бири. Тарбиячынын милдети – балдарды алардын ишинин коомдук максатын түшүнүүгө багыттоо. Чондорго жумушта байкоо жүргүзүү, эмгек жөнүндө көркөм

чыгармаларды окуу, бул темадагы сүрөттөрдү кароо балдардын адеп-ахлак нормаларын жана «эмгекчил», «жоопкерчиликтүү», «таянычтуу» түшүнүктөрүн түшүнүүсүнө негиз түзөт. Балдар ошондой эле үй шартында мал багууга кантип жардам беришкени тууралуу айтып беришет. Мектепке чейинки билим берүү мекемесинде 3-4 жаштагы балдар өз алдынчалыкка үйрөнүшү керек: кийинүү, класстын бөлмөсүн жыйноодо тарбиячыга жардам берүү, сабакка даярдануу, сүрөт сабагы учурунда керектүү материалдарды таратуу, ашканада тейлөө, жаратылыш бурчунда өсүмдүктөрдү багуу, үй канаттуулары менен жаныбарларды багуу көндүмдөрүн өнүктүрүү.

Бүгүнкү күндө ден соолук адамдын жашоосунун маанилүү компоненти болуп саналат, мейли алар чоңдор же балдар болсун.

Балалык – адамдын жашоосундагы өзгөчө мезгил, бул мезгилде ден соолук калыптанат. Балага ден соолуктун баалуулугун жана сергек жашоого умтулуунун маанилүүлүгүн түшүнүүгө үйрөтүү маанилүү.

Дене тарбиясы балдардын ден соолугун чыңдоого багытталган. Эртең мененки көнүгүү - бул бардык балдар үчүн жеткиликтүү болгон ар түрдүү физикалык көнүгүүлөрдүн күнүмдүк түрү. Бул көнүгүүлөр дем алуу, кан айлануу жана булчуңдардын иштешин жакшыртат.

Бала бакчанын дене тарбия көнүгүү программасы балдардын уюшкан да, өз алдынча да бардык динамикалык ишмердүүлүгүн камтыйт жана жаш курагына жана жеке мүмкүнчүлүктөрүнө жараша тандалып алынган ар түрдүү иш-аракеттердин оптималдуу балансынын негизинде дене тарбия активдүүлүгүнүн рационалдуу мазмунун камсыз кылат.

Дене тарбия жана ден соолукту чыңдоо боюнча иш-чаралар балдардын дене тарбия ишинин программасынын негизги бөлүгү болуп саналат. Аларга эртең мененки көнүгүүлөр, сейилдөө учурундагы активдүү оюндар жана көнүгүүлөр, сабак учурундагы дене тарбиялык тыныгуулар кирет. Бала бакча ошондой эле физикалык көнүгүү программасына сыртта чуркоо, уктагандан кийинки көнүгүүлөр, «ден соолукту чыңдоо жолу» менен басуу, сабактардын ортосундагы тыныгууларда денени жылытуу сыяктуу машыгууларды да камтыйт.

Туура тамактануу. Тамактануу бала кезинде өзгөчө маанилүү ролду ойнойт, анда тамактануу схемасы калыптанган жана бойго жеткен типтүү мүнөздөмөлөр белгиленген. Ошондуктан, баланын ден соолугу көбүнчө бала кезинде туура уюштурулган тамактануу көз каранды.

Туура тамактануунун негизги принциптери:

-Баланс камсыз кылуу

-Организмдин керектүү азыктарга, витаминдерге жана минералдарга болгон муктаждыгын канааттандыруу.

-Тамактануу тартибин сактоо.

Балдар үчүн туура тамактануу - баланын нормалдуу өнүгүүсүн аныктоочу негизги экологиялык факторлордун бири. Ал баланын жашоосуна, өсүшүнө, ден соолугуна түздөнтүз таасирин тийгизип, ар кандай терс таасирлерге туруктуулугун жогорулатат. Тамактануунун үзгүлтүксүз болушунун маанилүүлүгүнө байланыштуу ата-энелерге дем алыш жана майрам күндөрү мектепке чейинки мекемелердегидей эле тамактануу графигин сактоого кеңеш берүү керек.

Денени чымдоо. Чымдоо ден соолуктун кеңири спектрин өбөлгө түзөт. Бул туруктуулукту гана жогорулатпастан, ошондой эле организмдин компенсациялык

функционалдык мүмкүнчүлүктөрүн өнүктүрүүгө жана иштөө жөндөмдүүлүгүн жогорулатат. Чымдоо процессти өнүктүрүү үчүн ар кандай метеорологиялык факторлордун, мисалы, сууктун, ысыктын же атмосфералык басымдын көп жолу же узакка созулган таасири зарыл. Бул чымдоочу факторлордун көп жолу таасири аркылуу шарттуу рефлекстер күчөйт. Чымдоо дайыма жана системалуу жүргүзүлсө, баланын организмине оң таасирин тийгизет: алардын системаларынын жана органдарынын иштеши жакшырат, ар кандай ооруларга, өзгөчө суук тийүүгө туруктуулугу жогорулайт, айлана-чөйрөнүн ар кандай факторлорунун капыстан өзгөрүшүнө зыянсыз туруштук берүү жөндөмдүүлүгү калыптанат, организмдин чыдамкайлыгы жогорулайт.

Жеке гигиенаны сактоо.

Гигиеналык практикалар мектепке чейинки курактагы балдар үчүн күнүмдүк жана субъективдүү зарыл болууга тийиш – буга үзгүлтүксүз жана аларды мүмкүн болушунча эртерээк киргизүү аркылуу жетишүүгө болот.

Гигиена адам үчүн сүйлөө, жазуу, окуу сыяктуу эле маанилүү. Өзүн-өзү кам көрүү адамга тазалык жана ден соолук сезимин берет: дененин ар бир клеткасы өзүнүн ээсине кайгы келтирбестен, оптималдуу иштей баштайт. Жакшы иштеген, жакшы координацияланган органдын сезиминен адам кандай кубаныч алат.

Баланын денесинде эч кандай керексиз же көрксүз органдар же бөлүктөрү жок экенин, дененин бардык бөлүктөрү бирдей, дайыма кам көрүү жана эң негизгиси тазалыкты талап кылаарын түшүнүүсү маанилүү.

Балага жеке гигиенаны үйрөтүү: өзүнүн тарагы, өзүнүн керебети, өзүнүн горшогу, өзүнүн кол аарчысы, өз сүлгүсү, тиш щеткасы болуусу зарыл

Балдарга жеке тазалыкты сактоо өзүнүн гана эмес, башкалардын да ден соолугу үчүн маанилүү экенин түшүнүүгө жардам бер. Бул тренингди класста эле эмес, күнүмдүк турмушта да балдарды бул маселе боюнча чечим кабыл алууга түрткөн кырдаалдар пайда болгондо уюштуруңуз.

Баланын идеялык жана атуулдук позициясы кичинекей кезинен мектепке чейинки билим берүү системасы менен гана эмес, биздин реалдуулук менен да калыптанат. Бул жерде бала тарбиялануучу биринчи социалдык бирдик болгон үй-бүлөнүн ролу чоң. Үй-бүлөнүн таасири абдан чоң. Ошондуктан мектепке чейинки мекемелер жана үй-бүлөлөр биргелешип, балдарды тарбиялоодо алардын катышуусун күчөтүшү керек. Тарбиячынын ата-энелер менен иштөөсү көңүл бурууну, сезимталдыкты, камкордукту, эң негизгиси бейформал мамилени талап кылат. Педагогдун ата-энелер менен болгон байланышы балдарды түз байкоо жана ар бир үй-бүлө менен таанышуу аркылуу аныкталат.

Кенже балдарга билим берүүнүн негизги жана эң эффективдүү формасы – бул класстар. Сабактар балдардын максаттуу өнүгүүсүн камсыздайт, анткени алар программа боюнча өткөрүлөт жана алардын индивидуалдык өнүгүүсүнө ылайыкташтырылган. Сабак учурунда тарбиячынын жетекчилиги астында балдар курчап турган дүйнө жөнүндө билимге, ошондой эле шык-жөндөмгө ээ болушат. Бардык психикалык процесстер өнүгөт: кабылдоо, эс тутум, көңүл буруу, ой жүгүртүү, сүйлөө. Балдар кичинекей кезинде да сабак учурунда негизги окуу көндүмдөрүн алышат. Алар педагогду кунт коюп угууга, тапшырманы түшүнүүгө жана аны аткарууга үйрөнүшөт. Сабак учурунда балдар жамаатта жашоо үчүн (бири-бирине тоскоолдук кылбоо, өз оюнчугу менен ойноо, чоң адам башка бала менен ойноп жатканда күтүү ж.б.) кандайдыр бир билимге жана көндүмгө ээ болушат.

Биринчи багыттын - чоңдор менен балдардын биргелешкен иш-аракеттеринин алкагында тарбиялык милдеттерди чечүү түздөн-түз тарбиялык иш-чаралар түрүндө да (педагогдордун балдарды көзөмөлдөө жана багуу функцияларын бир эле учурда аткаруусу менен байланышпаган), ошондой эле күнүмдүк моменттерде жүргүзүлүүчү тарбиялык иш-аракеттер түрүндө да (тарбия милдеттерин чечүү балдарды эртең мененки сейилдөө жана кароо функцияларын аткаруу, балдарды эртең мененки сейилдөө, кайра кабыл алуу функцияларын аткаруу менен байланышкан) жүзөгө ашырылат.

Күнүмдүк режимде окуу жүктөмүнүн көлөмү (түздөн-түз окуу иш-чаралары да, күнүмдүк көз ирмемдерде жүргүзүлүүчү тарбиялык иштер да) белгиленет; окуу жүктөмүнүн дозасы ар кандай билим берүү чөйрөлөрүндө мектепке чейинки билим берүүнүн мазмунун ишке ашырууда жана өздөштүрүүдө педагогдордун жана балдардын иш-аракетинин узактыгынын ортосундагы пропорционалдык байланышты билдирет. Программаны ишке ашыруу боюнча иштерди пландаштырууда окуу жүктөмүнүн күнүмдүк көлөмү балдардын контингентине, региондук өзгөчөлүктөргө, окуу жүктөмүнүн жол берилген максималдуу көлөмүнүн чегинде конкреттүү билим берүү маселелерин чечүүгө жана мектепке чейинки билим берүүнүн негизги жалпы билим берүү программасынын түзүмүнө мамлекеттик талаптарда жана колдонуудагы санитардык-эпидемиологиялык эрежелерге жана ченемдерге белгиленген талаптарга жараша аныкталат.

Балдардын иш-аракетке болгон кызыгуусу мугалимдин алар көрсөткөн жана сүрөттөп жаткан нерсеге эмоционалдык реакциясы менен сакталат. Чоң адамдын иш-аракетине эмоционалдык реакциясы көбүнчө мимика жана сүйлөө аркылуу чагылдырылат. Мугалим балдардын көңүлүн бургуусу келген негизги ойлорду баса белгилеп, интонацияны өзгөртүү маанилүү. Мугалимдин сөзү түшүнүктүү, так, грамматикалык, кыска сүйлөмдөр менен болушу керек. Керек болгон учурда мугалим көркөм сөздү колдонот.

Кенже балдарды окутууда тарбиячы колдонгон объекттер жана материалдар чоң роль ойнойт. Алар жаркыраган, жагымдуу жана кызыктуу болушу керек.

Сабак учурунда балдардын абалын көзөмөлдөө маанилүү. Чарчоонун алгачкы белгилеринде (мотордун тынчы жок, туура эмес жооп кайтаруу, алаксытуу, бети кызарып же кубарып, бир аз жөтөлүп, ж.б.) педагог чара көрүшү керек: балдардын абалын өзгөртүү, күтүлбөгөн нерселер менен кызыгуусун жарат, кыймылдоочу тапшырма берүү ж.б. Балдарды эч кандай шартта окууга мажбурлоого болбойт. Антпесе, сабакка позитивдүү көз карашты калыптандыруу мүмкүн эмес. Сабактын эффективдүүлүгү балдардын алган билимдерин өз алдынча иш-аракетте колдоно билүүлөрү менен аныкталат.

Балдар үчүн үй-бүлөлүк иш-чаралар да абдан маанилүү. Ата-энелер балдарга кандай иш-аракеттер туура келерин жана аларды кантип жасоону, анын ичинде кандай методдорду жана ыкмаларды колдонууну, канча убакыт өткөрүүнү ж.б.у.с. билиши керек. Ата-энелер балдардын нерв системасы морт экенин, ошондуктан алар тез чарчаарын билиши керек. Тарбиячы ата-энелерге чарчоону басандатуунун ыкмаларын үйрөтө алат.

Ар бир баланын өнүгүү деңгээлин билип, педагог ата-энелерге көңүл бура турган тармактар боюнча кеңеш бере алат. Тарбиячы ар бир баланын өнүгүү деңгээлине ылайыкталган сабактын мазмунун сунуштай алат. Ата-энелерди ачык сабакка чакырса болот, анда алар окутуунун ыкмаларын жана жаш балдар менен баарлашууну үйрөнүшөт.

Тарбиячылар айрым ата-энелер менен талкууларды өткөрүп, аларды ачык сүйлөшүүгө үндөшү жакшы идея. Бул маектешүүлөрдүн жүрүшүндө алар балдары менен иштөөдө кандай кыйынчылыктарга туш болгонун, эмнеде жакшы экенин, кайсы жерде кыйынчылык сезип

жатканын жана башкалар жөнүндө биле алышат. Педагог менен ата-эненин ортосундагы ишенимдүү мамиле, тынымсыз баарлашуу жана өз ара жардамдашуу гана жаш баланы тарбиялоо жана тарбиялоодогу маанилүү маселени чечүүгө жардам берет.

Демек, балдардын үйдө да, мектепке чейинки мекемелерде да күнүмдүк жашоосу күнүмдүк тартиптин айланасында уюштурулат. Балдардын мектепке чейинки жана үйдөгү жашоосуна кылдаттык менен ойлонулган чаралар баланын социалдашуу процессин оптималдаштырып, алардын максаттуу өнүгүшүн камсыз кылат.

Ошентип, мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде балдардын жашоосун уюштуруу өтө көп кырдуу жана жоопкерчиликтүү, ошондуктан балдар менен иштей турган педагогдор алардын өнүгүүсүнө өтө кылдат мамиле кылышы керек.

Адабияттар

1. Богуславская З.М., Смирнова Е.О.. Развивающие игры для детей младшего дошкольного возраста. – М.: Просвещение, 1991. – 207 с.
2. Өмүралиева Э.К., Абдраева Н.Э., Богачиева С.С Оюн мектепке чейинки балдардын социалдык өнүгүүсү катары// Вестник КГУ им. И.Арабаева. – 2025. №2/3. – С.503-509.
3. Палагина Н.Н., Бабахина О.В., Гулакова Н.А. Игровое обучение малышей. Бишкек 2020. – 442 с.

Рецензент: педагогика илимдеринин кандидаты, доцент Абдраева Н.Э.